СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 251. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 28-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 251. Jersey City N. J., Thursday, October 28, 1937. THREE CENTS

ВЖЕ Є КОЛО БІЛІОНА ДОЛЯРІВ НА СОЦІЯЛЬНЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ

ВАШИНГТОН. — Державна скарбниця зібрала від тих працюючих, що підходять під „Сошел Секюріті Ект", майже один біліон долярів. Цілий резервовий фонд, що має бути призначений на ту ціль, буде згодом виносити понад 40 біліонів долярів. І буде призначений на допомогу для старих і безробітних. Державна скарбниця стягнених тепер грошей не переховує, але їх видає, а на їх місце вкладає до резерви грошеве зобовязання. Таке спеціяльне зобовязання виносить тепер суму $916,-000,000.

ФАРЛІ, ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ, РОБІТНИЦТВО.

НЮ ЙОРК. — Демократична партія завжди була льояльною супроти робітництва. Так заявив генеральний почтмайстер Джім Фарлі у своїй радіовій промові, обстоюючи вибір судді Магонія посадником Ню Йорку. Він теж заявив, що демократична програ при виборах у Ню Йорку булаб поразкою ліберальної струї в Америці. І додав, що демократична партія виставляє кандидатом на посадника людину чесну, незалежну і бойову, одну з найкращих, які має.

МАГОНІ ПРО РОБІТНИЧІ СПРАВИ.

НЮ ЙОРК. — Чужинецька дивізія, яка складається з 22 національностей і якої головою є українець, адвокат Михайло Пізнак, влаштувала судді Магоніеві в готелі Парамавнт „лонч", щоб виявити йому свої симпатії з нагоди його кандидатури на посадника. Бенкетова галя була переповнена. Українська група була чисельна. Прибули ріжні представники від товариств, разом з есемблименом адв. С. Яремою. Тостмайстер, адв. Пізнак, викликав по імени представників усіх 22 груп. Головним бесідником був суддя Магоні, що виголосив довшу бесіду, в якій представив історію боротьби за поліпшення робітничої долі в нюйорськім стейті. Ту боротьбу, говорив Магоні, вів теперішній сенатор Ваґнер, а він був завжди при ньому. Потім перейшов боротьбу за робітниче відшкодування, за коротші години праці, за дитячу охорону і т. п.

КАЖЕ, ЩО МАГОНІ ЗАЛЯКАНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія твердить, що коли суддя Магоні називає „Американ Лейбор Парті" комуністичною, то це значить, що він є у великім страху. Каже, що та сама партія попирала теж вибір Рузвелта та Лімена.

АДВОКАТСЬКА ПАЛАТА ПОПИРАЄ ДЮІ.

НЮ ЙОРК. — Адвокатська Палата міста Ню Йорку заявилася більшістю голосів за вибір Томаса Дюі окружним прокуратором.

ГУВЕР В ОБОРОНІ „СЕРЕДНЬОЇ КЛЯСИ".

БОСТОН. — Бувший президент Гувер узяв у своїй радіовій промові в оборону „середню клясу". Візвав републиканську партію, щоб нею заопікувалась, бо саме та кляса є тепер найбільше визискувана, а люди цеї кляси це дійсно „забуті люди".

Критикує етику уряду.

Гувер заатакував гостро етичні засади тих, що тепер при кермі краю. Казав, що вони забирають від людей сотки мілонів долярів на обезпечення тих людей, а гроші не переховують, але їх видають.

Мораль рішає.

Гувер казав далі, що про силу краю не рішає нагромаджене в банках багатство, ні те, які сплавні ріки маємо, і які чудові тами, а мораль і характер громадян. Як слабне в краю мораль, нарід гине.

СУДДЯ НЕ ГОДИТЬСЯ З ПРИСЯЖНИМИ СУДДЯМИ.

ЕЛИЗАБЕТТАВН (Ню Йорк). — Лава присяжних суддів звільнила Лаверна Мура (Джана Монтеґю) з Голивуд, обвинуваченого за пополнення тому 7 років грабунку першого ступня. Як оголошено відповідь присяжних суддів, суддя Гери Овен сказав присяжним суддям таке: „Мені прикро сказати, що ваш присуд не є такий, який ви повинні були видати. Але це ваша справа, а не моя".

К. П. О. ДОМАГАЄТЬСЯ АВТОНОМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Як представники Комітету Промислової Організації так і Американської Федерації Праці виявили свої думки. К.П.О. предложив багато ріжних домагань, але найважнішим треба вважати домагання мати цілковиту автономію, задержуючи єдність з А. Ф. П. Та А. Ф. П. не погоджується на таку автономію. Кажуть, що тепер будуть вестися довші переговори, підчас яких обидві сторони мусять піти на уступки. К.П.О. хоче теж дістати право на виключне організування робітників у тих промислах, які продукують масово.

ЗНОВ НАПАЛИ ФРАНЦУЗЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Невідомий бойовий літак заатакував знову французький корабель, що знаходився в поближі острова Мінорка і, кинувши на нього бомбу, запалив його. Це вже другий випадок нападу на французькі кораблі за останні кілька днів. Пару днів тому невідомий літак затопив один французький корабель. Французи тими випадками поважно зажурилися.

ЗА ЩО ПОКАРАЛИ О. КРУЧКА?

Перед городським судом у Дрогобочі відповідав о. Андрій Кручко, парох Добрівлян, повіт Дрогобич, обвинувачений за зневагу поліції. О. Кручко прибув у товаристві посла д-ра Ст. Витвицького в делегації до повітового старости в Дрогобичі, мґр-а Верштайна, в справі відносин безпеки в Добрівлянах. О. Кручко нарікав, що українські націоналісти в Добрівлянах живуть під постійним терором комуністичної бойівки, на що дав низку фактів. На питання старости, чи про ці факти повідомив місцевий постерунок поліції, о. Кручко відповів, що ні, бо цей постерунок є „глухий і сліпий". Староста списав урядовий протокол і передав справу судові. По розправі засудили обвинуваченого на гривну 50 зл.

СТОЛЯР БЕЗ РУК І НІГ.

В одному бретанському містечку живе 58-літній столяр Матіє, який не має ані рук ані ніг. Коли він уродився калікою, лікарі заявили, що не віщують йому довгого життя — не довше як кілька тижнів. Природа показалася сильніша. Дитина, що мала вього тулуб, виросла на дорослого чоловіка і Пієр Матіє рішив не спроневіритися традиції свого роду; його батько і дідо були столярами, тимто він рішив теж вибрати собі цей фах. Від 13-го року життя він працює й утримує своїх батьків. Крім рук і ніг не бракує йому нічого; він має гумор і заробляє на життя зубами. Він має спеціяльний стіл і зовсім спеціяльне приладдя, щоб міг виробляти забавки. Дитячі забавки його спеціяльність. Він продає їх більше, ніж його суперники не тому, що люди милосердяться над калікою, а тому, що вони краще зроблені. З його очей пробивається енергія та сильна воля. Треба справді любити життя і мати багато енергії, щоб 45 років виконувати своє ремесло як каліка на одному місці!

ЗДЕРЖАЛИ ПЛАТНЮ 30 СВЯЩЕНИКАМ.

Апостольський адміністратор Лемківщини, о. Яків Медвецький, здержав місячну платню за серпень трицятьом священикам. Це ніби пімста за читання українських часописів.

УКРАЇНСЬКА СПІВАЧКА В РУМУНСЬКІЙ ОПЕРІ.

Українську співачку з Буковини, п. Іванну Синенько-Іваницьку, заангажували до одної з найбільших румунських опер по успішному концертуванні в радіо.

ГУВЕР І ЛЕНДОН НЕ БУДУТЬ КАНДИДУВАТИ.

Републиканські лідери дістали від Гувера і Лендона заявлення, що вони не будуть висувати своїх кандидатур при президентських виборах у 1940 році.

ДВА РОБІТНИКИ ВБИЛИ СВОГО ТОВАРИША Й ОГРАБИЛИ.

Микола Сензук з Великої Апші (Закарпаття) працював у лісовій роботі в Ясінню. Ні днях з кілька-тижневою платнею повертався додому, але по дорозі пропав. Виявилося, що його вбили товариші праці: Дмитро Покривчак та Іван Ясінський. Жандармерія вбивство розслідила, Покривчака арештувала, а Ясінського пошукує. Покривчак до вбивства признався і до грабіжу 550 кч., якою сумою поділився з Ясінським.

ЛАВР ПОЛЬСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ЗЛОДІЯ КНИЖОК.

Варшавський „АБЦ" оголошує ревеляції про деяких достойників львівської кураторії. Між іншим, описуючи діяльність вкуратора Ст. Свідерського, звертає увагу, що з цею діяльністю звязана справа лавру, що ним обвінчали д-ра Людвіка Столяжевича, гімназійного вчителя, „око й вухо" куратора Свідерского — за бібліофільство. Та виявилося, що „бібліофільство" цього пана висловилося в безповоротному позиченні книжок з бібліотеки Товариства Приятелів Наук у Вильні та в висилці їх на продаж до Кракова. Столяжевіч, як знавець, вибирав самі цінні „білі круки". Як тільки справа виявилася, Столяжевіч щез з Вильна, але кривди йому не зробили: іменували його членом окружної дисциплінарної комісії в Лодзі.

БІБЛІЯ 1,000 МОВАМИ.

Лондонське біблійне товариство, що має за завдання видавати біблію всіми можливими мовами цілого світу, видало вперше переклад біблії мовою саката, якою говорить 70,000 людей в бельгійськім Конґу. Це тисячна мова, на яку досі перекладено біблію. У 1804 р., коли згадане біблійне товариство почало свою діяльність, біблія була перекладена 72 мовами. За 133 роки це товариство видало нових 313 перекладів. Інші біблійні товариства зладили переклади 215 мовами. Ясно, що лондонські видавці не роблять ріжниці між мовами і говорами, стараючися приготовити святе письмо навіть для найменшого племени, коли воно порозуміватеться мовою, незрозумілою серед сусідів. Цю біблію роздають задурно.

ТОРФОВИСЬКА ГОРЯТЬ.

В гонядський ґміні, в білостоцькому воєвідстві, тліють на просторі 2 клм. торфовиська. Тліли вони вже від кількох тижнів, але тепер пожежа зайняла більші розміри. Дими горіючих торфовиськ залягають недалекі оселі так, що там ледви можна перебувати.

ЗАЧИНАЄ ГОДУВАТИ ОБІЦЯНКАМИ.

Ґенеральний почтмайстер Фарлі заповів, що Злучені Держави є вже „на шляху до такого великого добробуту, якого ще тут ніколи не було". Очевидно, говорив Фарлі, що це здійсниться тоді, коли всюди в краю будуть при кермі демократи.

САМОСУД НАД „ЧАРІВНИЦЕЮ".

В Підбірчу, повіт Барановичі, селянин Семен Тучин зайшов до місцевого знахоря з проханням поради йому, що робити, бо корова захворіла. Знахор пішов до обори, оглянув корову, виконав низку маґічних рухів і заявив рішучо, що хтось кинув на корову вроки. Притім сказав, що „чарівниця" є жінка, якої вигляд описав. Тучин вмовив у себе, що це його своячка, Софія. Довго не думаючи, Тучин напав з сокирою на своячку й хотів її вбити. Ледви вдалося їй втекти крізь вікно.

„ПРИСНИТЬСЯ ВАМ ЗЛОДІЙ".

У Варшаві обікрали злодії якусь панію Віковську. Жінка наробила крику, збіглися сусіди та чужі люди. Між ними знайшовся один маґік, який заявив, що є „ясновидом" і відкриє злодія. Хай — мовив — Віковска оставить його самого в помешканні на 10 мінут, а він побалакає з „духами" і довідається, хто її обікрав.

Легковірна жінка згодилась і цей „чародій" почав „говорити з духами", себто перешукав усі шафи та сховки, забрав гроші, перстені й інші дорогі річи і, вийшовши з помешкання, заявив Віковській: „Злодій присниться вам уночи!" Вже хотів „чародій" віддалитись, але підійшов поліцай і пізнав у ньому відомого злодія, що вже нераз сидів за ґратами. „Ворожбит" пробував утекти, але це йому не вдалося. Відібрано йому вкрадені річи і відставлено до вязниці. Певно йому приснилась „Іванова хата".

АФРИКАНСЬКА РАБИНЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ШКОЛІ.

В одній паризькій приватній школі з пансіоном приняли нову ученицю — молоду муринку, що походить із пралісів східньої Африки. Вона продовжує там свої студії, початі в Америці. Підчас одної наукової виправи американка Амі Гілерс побачила, як на полі працює як рабиня молода гарна дівчина. Виявилося, що її схопили підчас нападу на одно село, яке згоріло. Один власник плянтацій забрав її з собою як рабиню. Американка хотіла відкупити дівчину від плянтатора, але цей зробив з неї дарунок ученій дослідниці. Гілерс узяла молоду рабиню до Америки, почала її вчити і ствердила, що дівчина має великий талант. Мала чорна Ніннон перейшла американську школу вдома і тепер хоче засвоїти собі французьку мову та культуру. У Франції не ставляться до муринів з погордою і муринка буде серед французок почувати себе як між товаришками.

ЗРАЗОК ПОЛЬСЬКИХ ДОШКУЛЮВАНЬ

ЛЬВІВ. — У Городку біля Львова зайшла характеристична подія, що зацікавила всіх громадян українців, зокрема духовні круги. Оце письмом з 25 вересня ц. р. місцеве старосто наложило на городецького українського пароха, о. Роздольського, кару в сумі 100 злотих, із заміною на 5 днів арешту, за те, що він „виказав на публичнім місці демонстраційну нехіть для польської держави, в той спосіб, що 15 серпня ц. р. з нагоди врочистости „чуда над Віслою" в присутности представників влади і війська поминув цілковито мовчанкою моменти, звязані з урочистістю". Проступком, як із цього виходить, було нібито те, що згаданого дня український душпастир виголосив у церкві чисто релігійну проповідь, а не говорив нічого про „чудо над Віслою", як цього бажало собі старосто. В Польщі карають уже не тільки за те, що люди говорять, але й за те, чого не говорять.

КАРАЮТЬ ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР.

ЛЬВІВ. — дня 10. червня ц. р. відбувся в Гаях Дітковецьких, пов. Броди, луговий фестин. По середині власного лугового майдану, де відбувався фестин, як звичайно водиться, вивішено український національний прапор. На донесення поліції в цій справі переслухано у старостві в Бродах бувшого посла О. Вислоцького, як голову місцевого товариства „Луг". Референт при старостві заявив йому, що це каригідне. Кілька місяців пізніше доручено О. Вислоцькому карне оречення старости, в якому засуджується його за вивішення українського прапору на 30 злотих кари, або пять днів арешту.

ПОЛЬСЬКО-РУМУНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ.

БУКАРЕШТ. — Польський диктатор Ридз-Смігли відвідав Румунію в цілі скріплення румунсько-польської приязни. В часі його побуту в Букарешті влаштовано на честь Польщі ріжні паради, а також виголошено багато похвальних промов. Деякі бесідники говорили, що „між Балтиком і Чорним морем є тільки один нарід з двома прапорами, це є польським і румунським".

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ПРИ РОБОТІ.

ПОЛТАВА. — Совєтська преса доносить, що агенти ҐПУ викрили осередок „буржуазних націоналістів" у Полтаві. Вони опанували провідні становиська в полтавській міській раді та в тамошньому совєті; також в „Осоавіяхімі", комітеті державних достав, харчевому відділі та в інших установах. Партійний комітет намагався рятувати націоналістів, даючи їм змогу втікати.

ПОСТУП У „КОМІТЕТІ НЕВТРУЧАННЯ".

ЛЮНДОН. — Не звертаючи уваги на „саботаж" совєтського представника, Майського, в „комітеті невтручання в еспанські справи", поріблено поважні поступи в напрямку зльокалізування еспанського конфлікту й не дати йому перекинутися на решту Европи. Між представниками чотирьох найбільших европейських потуг, Англії, Франції, Італії й Німеччини, панував мирний настрій. Делегати названих держав зовсім іґнорували совєтського представника, який почував себе осамітнено. Внаслідок цього осамітнення він натякнув, що можливо в найближчих днях Совєти змінять своє відношення до еспанської справи. Комітет, проти волі Совєтів, уділив обом воюючим еспанським сторонам „права війни". Відтепер офіційно уряду ген. Франка не будуть уважати „бунтарським". Через те з ним будуть більше числитися.

ПЕРЕМОГА ЯПОНЦІВ БІЛЯ ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ. — Японські війська, які впродовж двох місяців натрапляли на завзяту оборону китайців біля Шанґаю й через те не могли поступати вперед, остаточно зламали китайський опір і цілим фронтом пішли вперед. Вони заняли дільницю Чапей, яку китайці перед відступом з усіх сторін запалили. Ця дільниця тепер уявляє собою пекольний образ жаху. Китайські відділи в поспіху уступають. За ними женуться японські літаки, обкидаючи їх бомбами та обстрілюючи скорострілами.

МІНІСТЕР ШАХТ УСТУПИВ.

БЕРЛІН.—Німецький міністер економіки, Гяльмар Шахт, якого економічні круги світу вважали ґеніяльним знавцем економічних справ, заявив, що він уже уступив зо своєї посади й бажає в короткому часі зовсім усунутися з політичного життя. Між ним і крайніми націстичними кругами все існувало непорозуміння, бо Шахт, хоч переводив економічну самовистарчальність у Німеччині, був умірковани[х] поглядів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДГОМІН ПЕРШОГО ЛИСТОПАДУ

Крайові часописи подають обширні й точні звіти з карної розправи проти Михайла Хомяка, бувшого булавного Української Галицької Армії, якого польський прокуратор обвинувачує за те, що він у Листопадових Днях з 1918 р. вбив револьверовим вистрілом Й. Лінтнера. Зазначимо, що навіть польська прокураторія не перечить, що ця подія мала місце майже на площі бою, що мясар Лінтнер переховував польських жовнірів, достарчував польським боївкам мясо, і то в тім місці, на якім зводилися бої між українськими і польськими жовнірами. Отже на цім місці бою Лінтер, як цивільний, не бажав собі бути невтральним, а свідомо ділав на шкоду українських жовнірів. Але навіть не про те йде, хоч і це є важні обставини. А йде про те, що поставлено тепер, по 19 роках, під суд людину, яка Лінтнера не застрілила, бо застрілив його хорунжий Яворський, який виразно до цього признавався, а який потім погиб у війні. Родина Лінтнера, яка на суді вказувала на підсудного Хомяка як убивника, коли їй предложено фотоґрафію з 1918 р., на якій були пок. Яворський і Хомяк, вказала перед судом виразно на фотоґрафію Яворського, як того, що застрілив Лінтнера. Український адвокат представив на розправі, що ті свідки, що вказували тепер з „цілою певністю" на підсудного Хомяка як того, що застрілив Лінтнера, точнісенько таксамо зізнавали в 1925 році, у слідстві проти поляка С. Кравця, і твердили з такоюж самою певністю, що вбивником є Кравець. Саме тоді донька Лінтнера зізнала, що Кравець є „лудзонцо подобни до мордерци меґо ойца". І ось тепер та сама донька зізнавала знову в такий самий спосіб, що й М. Хомяк є „лудзонцо подобни" до вбивника її батька. Очевидно, що зізнавали й українські свідки, які виправдували підсудного. Зізнавав між іншим поручник У. Г. А. Омелян Волосянський і подавав точно, як це було з розстрілом Лінтнера. Розповів навіть, як це на цвинтарі „оброньцуф Львова" поховано тепер звичайних грабіжників, що їх розстрілила українська влада, бо ґрабили. Але те все не помогло. Михайла Хомяка таки засудили на кару смерти, від якої врятувала його покищо амнестія, що дозволила перемінити присуд на вязничну кару.

Ось такі події діються тепер на українських землях під Польщею. Навіть суд іде за польською вулицею і польською пресою, що домагаються цілковитого знищення українського життя. До цього додамо, що в тім самім часі, коли відбувалася згадана розправа, домагався виразно пімсти і засуду смерти підсудного навіть польський — католицький часопис. І зазначимо, що по присуді відбулась у Львові велика польська демонстрація, підчас якої понищено українські просвітні й економічні інституції й виголошувано промови з такими кличами: „Геть з українцями!", „Хай живе народова Польща!" Ось так хочуть поляки закричати Перший Листопад, але чи зможуть?

„ПРОЩАННЯ З СОВЄТСЬКОЮ РОСІЄЮ"

Ославлене російське Ґ. П. У. має знамениту орґанізаційну сітку не лише на території царства Сталіна, але й поза його границями. Про ріжні махінації Ґ. П. У. в західній Европі розписувалась недавно дуже широко швайцарська преса. Причиною цього була брошура бувшого совєтського урядовця А. Рудольфа п. з. **„Прощання з совєтською Росією"**, в якій автор подав багато документів про революційну роботу комінтерну в европейських державах і описав особисто пережиті гіркі хвилі у совєтськім раю.

Совєтська преса в західній Европі заметушилась. Комуністичні ґазети в Чехословаччині, Швайцарії, Франції закидували авторові, що оголошені ним документи сфальшовані, а подробиці, подані про Кутєпова, Навашіна й інших, неправдиві.

Автор у своїй обороні заявив в антибольшевицькій пресі, що червоні ґазети послугуються документами, які йому викрали в Празі аґенти комінтерну підчас вломy до мешкання, а які опісля сфальшовано, зроблено фотоґрафічні копії й оголошено як „контрдокази". Наприклад: оголосили документ японського посла **Отсуко** в Берліні, без його підпису, а тимчасом такого посла там ніколи не було. Також інші документи, які закидували авторові контакт з німецькою „Ґестапо" (тайна державна поліція) є цілком фальшиві. Фактом є, що у столицях демократичних держав Европи повно большевицьких аґентів, які мають поліційний надзір над ворогами комінтерну, підслухують розмови по каварнях і мешканнях, а то в тій цілі, щоб немилих їм людей „зліквідувати і випалити розпаленим залізом".

Дуже докладно слідять висланці комінтерну російських еміґрантів, ворогів комуни в Чехословаччині. Голосна була недавно афера **Воленберґа** в Празі, котрого на підставі доносів совєтських аґентів хотіла чехословацька влада викинути з границь своєї території, але Воленберґ виграв процес проти „Роте Фане" так, що той щоденник мусів відкликати свої напасти.

Подібна доля стрінула інших російських еміґрантів, а один з них мало не згинув, на що вказують судові акти.

Один комуністичний посол, який живе у Празі, сам признає у видаваній ним ґазеті, що комінтерн мусить стало слідити за десятками осіб, слідити їх кожний крок і, як треба, робити на них доноси, щоб у той спосіб знищити ворогів комунізму. Комуністична партія в Чехословаччині видала брошуру п. з. **„Не лише я обжаловую"**, в якій каже, що орґанізатором і духовим творцем усієї роботи Ґ. П. У. за границею є **Саковскі**, „комуніст I. ранґи для безпеки держави" в Ленінґраді.

Подібно поступають аґенти комінтерну в скандинавських державах. У Стокгольмі слідили, тероризували і робили доноси на одного визначного комуніста; в Ослью і Копенгаґені те саме було.

У Франції — як пише орґан німецьких еміґрантів „Фраєс Дойчлянд" — мають комуністичні аґенти добре зорґанізовану розвідку, а в своїй роботі послугуються наклепами, погрозами, доносами та вкраденими листами.

В Еспанії аж надто є відома большевицька господарка. З останніх мордів еспанської чрезвичайки належить згадати про „зліквідування" начальника „Поум", **Ніна.** В базилейській „Рундщав" з 2. вересня ц. р. признає комуніст Колзов, що Ніна нема вже у вязниці; „пропав", бо нібито схопили його фашисти і „Ґестапо". Тимчасом голова англійської незалежної Лейбор Парті доказав, що ті твердження Колзова є основані на фальшивих документах.

Одна ґазета в Бельґії оголосила недавно цілу лісту заграничних громадян, між ними соціялістів, демократів, анархістів, що їх арештовано в Барсельоні разом з деякими швайцарськими громадянами, а про яких нема ніякої вістки. „Наєс Дойчлянд", орґан німецьких еміґрантів, пише, що „пропав без сліду" молодий меншевик **Лявренціс.**

В останніх часах комінтерн змінив тактику супроти демократичних партій і тому саме повстали нові „народні фронти", „фронти свободи", „демократичні фронти" і т. д.

У Швайцарії, в якій, як відомо, радить Ліґа Націй, має уряд досить багато до діла з аґентами комінтерну, які у своїй аґітації видумують ріжні підступи. І так, підчас національного свята Швайцарії влаштували комуністи також „національний" фестин у тій ціли, щоби під тою „патріотичною" п о к р и ш к о ю виголошувати прихильні комунізмові промови й орґанізувати нові ячейки. Тому автор книжки „Прощання з совєтською Росією" остерігає всі народи Европи перед тою підступною політичною пропаґандою, котрої ціль: здобути владу в свої руки і поневолити народи так, як це Сталін у своїй державі робить.

Урядовий орґан німецької національ-соціялістичної партії, „Фелькішер Беобахтер", повідомляє, що ВЦИК постановив розбудувати апарат заграничної секції комінтерну. Ця секція дістала поручення поширити свою дотеперішню діяльність, щоб у той спосіб використати для своєї революційної роботи загострення міжнародніх відносин. У тій цілі Москва признала заграничній секції дальші кредити для заложення **нових щоденників і комуністичних часописів у Злучених Державах** Америки, у Франції та в Анґлії. В комінтерні повстав новий комітет для заграничної пропаґанди, котрого завданням є скріпити комуністичну діяльність в европейських державах. Дальшим завданням комітету є подбати про одноцільну революційну працю. Камітет складається з пятьох членів, як також з дорадників, які походять виключно з заграничних комітетів. Рівночасно комітет створив свою західньо-европейську філію з осідком у Парижі. В Москві почали будувати нову, сильну, з короткими хвилями радіову стацію, яка має діяти аж на обі Америки та Австралію. Та радіовисильна стація має зачати свою працю у 20 річницю революції, отже в перших днях листопаду ц. р., і буде називатися „Димітров".

Отже з того всього виходить, що треба нам числитися з новою офензивою комінтерну, звернену головно проти Европи. З цього бачимо також, що відомости т. зв. добре поінформованих, немовби Сталін зрезиґнував з бажання викликати революцію, не відповідають правді, а мають хіба на цілі несподівано вдарити на приспану чуйність Заходу.

Що може чекати передівсім галицьких українців, можемо собі представити. Сьогодні-завтра виринуть як гриби по дощі нові комуністичні видання, а, як доносить преса, вже появилися в Коломиї якісь „Селянські Вісти", правдоподібно за большевицькі гроші. Отже йде нова, скріплена акція комінтерну на наші західньо-українські землі. Треба отже старатись відбити наступ усяких московських яничарів та взагалі унеможливити їм юдину роботу між нашим народом.

Іван Н.

НОВИЙ ПОХІД МОСКВИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

З нагоди появи нового московсько-українського словника, виданого Українською Академією Наук, пише в „Правді" якийсь Кошевий у статті „Як чистять ураїнську мову" між іншим таке: „Українські націоналісти поробили великі зусилля, щоб одірвати українську культуру від братньої московської культури та спрямувати український нарід до капіталістичного заходу та до фашистівської Німеччини. Користаючись з підтримання троцкистських шпіонів, які дісталися до центральних орґанів України, українські націоналісти зміцнилися на культурнім фронті та провадили систематично свою розкладову роботу. Хвиля спрямував всі свої змагання на боротьбу з так званими москвизмами, якими він уважав і цілком законні і потрібні українські слова. Цю лінію провадив і Любченко, Попов та Кілерон, які чистили протягом чотирьох років в цей спосіб українську мову. Характеристичним для цеї зрадницької діяльности є Московсько-Український словник, виданий Українською Академією Наук в 1937 р. Всі головніші суспільно-політичні вислови зникли з цього словника". Далі наводить „українські" слова, спільні з московською мовою, які українські націоналісти викинули, щоб поглибити ріжницю між обома мовами. Наприклад, „верховний" заступлено „найвищий" (Рада СССР), „управляти" — „керувати", „батрак" — „наймит", „торгаш" — „крамар", „благодушіє" — „безжурність, безтурботність", „службовий" — „урядовий", „анархія" — „безладдя" і т. і. „Довго довелось би наводити приклади цих фокусів націоналістичних лексикольоґів, спрямовані на те, щоб недопустити ні одного слова хоч трохи подібного до московського. Мета цих всіх хитрощів є розірвати живий звязок культур українського і московського народу. Завданням українських наукових орґанізацій, які працюють у царині лінґвістики, зробити можливо скорше лад з мерзенними буржуазними націоналістами, що зраджують український нарід". Отже ніякої ріжниці між діяльністю ГПУ та Української Академії Наук, по думці пана Кошевого, властиво нема. Навіщож тоді тримати її? — (Офінор).

Зазулька і Корчик грають у карти.

— Не шахруй! — каже Зазулька. — Я бачив, як ти сховав у кишеню кілька карт!

— Бо, знаєш, я хочу ступнево відзвичаїтися від гри — оправдується Корчик.

Л. Андор.

ВЕЛИКА РОЛЯ

Відома фільмова артистка Лідія Обертен після напруженої праці виїхала на кілька тижнів на французьку рівієру відпочити. Вона сиділа у своїй шовковій піжамі обрямлеїй футром, перед дзеркалом у своїй спальні і накладала на своє обличчя всякі пасти та креми на ніч, з єдиною думкою зберегти свою красу. Задумана зітхнула, закінчивши свою вечірню церемонію косметики і перейшла до маленького сальонику, щоб викурити перед сном папіроску.

Місяць світив так ясно на кімнату, що Лідія Обертен навіть не засвічувала лямпи. Вона сіла на фотелик і вдивлялась у портрет Зоарда V-го що представляв володаря у королівському строю. Король Зоард, утративши свій екзотичний престіл підчас палатної революції, проводив дні свого вигнання на рівієрі і мешкав у тому самому готелі, що артистка. Люди говорили, що король, захоплений віддавна талантом Лідії Обертен, зробив їй неодин королівський дарунок.

Чи в тій хвилині, коли вона дивилась на його портрет, який возила із собою на знак вдячности чи симпатії, думала вона про нього, чи всміхалась до своїх дорогоцінностей та успіхів, хто це може знати?

Нараз її погідна усмішка викривилась. Лідія побачила крізь відчинені двері з балькону ліхтарку, що шукала дороги, а вслід за нею темну постать у трикоті, як ішла вперед із револьвером у руці.

— Вибачте, пані, але вам не вільно рушитись із місця, — почула вона — бо...

Чужинець не докінчив речення, бо дуло револьвера говорило само за нього.

— Чого ви хочете? — спитала перелякана Лідія, хоч і так зрозуміла наміри непрошеного гостя.

Влізливий незнайомий освітив дбайливо кімнату і сказав:

— Здається, що я вже знайшов те, за чим сюди прийшов.

Він підійшов до малого жіночого бюрка, на якому стояла різьблена ґебанова касетка.

— Ви певно тут ховаєте, пані, свої прикраси? — спитавсь він незвичайно чемно. А що не дістав ніякої відповіди, схопив касетку, не спускаючи револьвера з жінки, яка сиділа ввесь час у фотелі.

Лідія вже заволоділа собою:

— Ви хочете забрати оцю касетку?

— Ви вгадали, пані. Але не гнівайтесь, що я передівсім мушу звязати вам руки і наложити на ваші уста хустину, щоб ви не зчинили крику, заки я щезну.

Лідія кивнула головою.

— Зовсім не потребуєте мене вязати, бо я не хочу боронитися. Можете покликати своїх людей і мене заарештувати. Секції „Д—Ікс" іще раз удалось урятувати життя Зоардові V-му і я мушу примиритись із своєю долею. Але мусите повідомити свого шефа, що мої товариші так довго не зложать зброї, доки сплямлений кровю злочинець не заслужить на свою кару.

— Я не розумію вас, пані.

— Чому ви не розумієте? — почала кричати Лідія, прибравши драматичну позу. — Чи ви ще хочете мене мучити? Чомуж ваші посіпаки нарешті не зявляться?! Я чекаю на арешт! Ви напевне обсадили вже всі входи і виходи. Так дуже налякались безборонної жінки?

Незнайомий справді здивувався:

— Алеж, пані, я не розумію, про що ви говорите! Я не знаю, що це за секція „Д—Ікс", я не розставив на дворі ніяких своїх товаришів і не розумію, чому я мав би вас арештувати? Чи це ви може теж покрали якісь дорогоцінности?

Лідія засміялась.

— Отже ви мали би бути тільки звичайним вломником? Нещасливий чоловіче! Приложіть вухо до цієї касетки. Що ви там чуєте?

— Чую, як іде годинник.

— Правильно. Але, на жаль, це не дорогоцінности, тільки заведений механізм пекольної машини. Раджу вам не тримати його довго при собі, бо він наставлений на означену годину і може розірвати вас на кусні!

Злодій поставив пекольну касетку на перський килим.

— А хтож ви такі, моя пані?

— Коли це вас так цікавить, то можу вам виявити цю тайну. Я Соня Наташа і мушу з доручення революційного комітету ще нині вночі виконати атентат на Зоарда V-го. Я є двійняком відомої фільмової артистки Лідії Обертен, яка робить тепер знимки сотні кільометрів звідтіля, навіть не прочуваючи, що я під її іменем приїхала сюди виконати атентат на Зоарді V-тім. Раджу вам якнайскорше втікати, бо якби вас тут зловили, то дістанете щонайменше двацять літ вязниці і ніхто вам не повірить, що ви не є моїм спільником.

Вломник, наче обмитий холодною водою, подався до бальконових дверей.

— То я вже волію свою професію, як вашу — сказав він із гірким усміхом до артистки.

В одній хвилині перескочив балькон і щез у темному парку.

*

Лідія відчинила весело свою касетку і кілька хвилин насолоджувалась своїми дорогоцінностями. Засвітила електрику, підійшла до дзеркала і сказала до свого двійняка:

— Яка шкода, що ніхто не міг мене бачити у такій гарній ролі!

Перекл. а. б.

НА ШЛЯХУ БЕЗМЕЖНИХ ПУСТИНЬ

50,000 верблюдів. — Гірка доля звірят і людей.

Невідлучні від поняття Сходу верблюжі каравани, що переходять далекими пустинними шляхами, вигибають помало, бо випирає їх непереможний противник — самохід. Відколи від давніх, окутаних чаром східних казок торговельних осередків: Баґдаду, Тімбукcу й Кіруану ведуть вигідні, н о в о ч а с н і автостради, зникли з піскових караванних доріг стада верблюдів, уступили до країв середущої Азії, яких іще не завоювала новочасна техніка.

Старі караванові шляхи йдуть іще поодинокими китайськими провінціями та в пустинях Монголії, де по давньому, як за часів Тамерляна, скриплять тяжкі дво-колісні арби, що перевозять майно кочовиків із місця на місце. На тих дорогах, яких слід верблюжі копита витоптали у пісковому підложжі, втовченому дощем, можна стрінути стада двогорбних верблюдів, що ступають із усяким добром, або тягнуть навантажені вози купців чи вбоге майно місцевих людей.

Вузловою точкою караванних шляхів у тій частині світу є китайське місто Кюіґюа, звідкіля ідуть головні шляхи на захід до Туркестану. Деякі каравани роблять дорогу до 3,000 миль. Річно Кюіґюою переходить більш 50,000 верблюдів. Більшість караван вибирається у березні, бо тоді лекше виживити ті вючні звірята. Тепле весняне проміння сприяє розвиткові степової рістні.

Життя людей і звірят на тому караванному шляху нелегке. Життю людей загрожують численні небезпеки від бандитів, які підчас безупинної громадянської війни пліндрують цвітучі китайські провінції; небезпека грозить і від бушуючих китайських вояків і вкінці від хижих звірів, які чигають на кожного сміливця, що віддалюється від каравани. Доля верблюдів неменше тяжка. Молоді верблюди три роки товаришать своїм родичам у всіх подорожах. В четвертому році привчають верблюда до служби в каравані та двигати вантаж, спершу в коротшій дорозі. В першому році життя верблюда можна вже вжити до „великої дороги" себто двигати вантаж тисячами миль, серед вітрів і хуртовини або у сонішню спеку. Після 5-тьох літ такої служби верблюд іде на „емеритуру"; продають його місцевим хліборобам, яким працює на полі, нераз і трицять літ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Українська радіопередача.

Перебуваю в Ленсінґ, Міш., на стейтовій роботі і почуваю себе наче на вигнанні, віддалений кількадесять миль від найближчого великого українського громадського осередка, де кружить повним розгоном українське народне життя, де повно ріжних емоцій, радощів, а часто і сварки.

За одиноку сполуку з великою громадою служать мені програми „Української щоденної радіопередачі" в Дітройті під дирекцією п. М. Шустакевича і пані Юлії Шустакевичевої. Кожного вечора крім понеділка і суботи дожидаю 10-тої години, а неділями пів до другої пополудні, щоб натішитись чудовою рідною піснею й музикою та довідатись про українське життя в громаді і про важні події серед українського народу в цілому світі.

Тішуся й відпочиваю душею, сидячи при радіоапараті, та почуваю вдячність до цих двох людей, які потрапили створити на чужині те, про що українці в Америці ще донедавна не мали відваги думати. Бо це не принагідні українські радіові виступи, які час від часу відбуваються по ріжних містах Америки, а постійне, солідно і на велику скалю зорганізоване мистецьке радіове підприємство. Докладніше сказати, це поважна українська культурна інституція.

Нині „Українська щоденна радіопередача" в Дітройті має до 250 орхестрацій, композицій, аранжованих на концертову орхестру до найкращих творів наших композиторів, як: Лисенко, Ярославенко, Д. Січинський, Ніщинський, Стеценко, Завадський, Артемовський, Аркас, Присовський, Заремба, Гайворонський, Безкоровайний, Леопольд і інші, а крім цього багато окремих народніх вязанок і танців.

З чужих передають концертові твори таких відомих композиторів, як: Чайковський, Мусорґський, Іполітов-Іванов, Даргомійський, Йоган Штравс, Франц фон Супе, Дворжак, Валдтайфел, Дріґо, Шуберт, Невін, Крейн і інші.

Українські твори аранжували на орхестру Володимир Шустакевич, композитор Ярославенко, Осип Снігур з Нюарку, а віднедавна працює для української радіопередачі ще Тарас Губіцький, наш молодий музика і диригент, який недавно прибув сюди з Канади. Орхестрації роблені на концертовий інструментальний септет, у якого склад входять: скрипка (перша і друга), клярнет або флет, віоля, челло бас і фортепян.

В орхестрі, яка складається з музик студіо-орхестри радіостації W.M.B.C., з якої передають українські програми, беруть теж участь два українські визначні музики, а це п. Тарас Губіцький і п. Володимир Шустакевич. З професіональних вокальних сил п-во Шустакевичі приєднали на виступи накращих солістів, яких має Дітройт і околиця. Постійно співають на програмах п. К. Орлик, панна Евгенія Волдс, панна Доня Стефанія з Виндсор, Канада, і сама пані Шустакевичева, як теж дається нагоду на виступи й аматорам співакам.

Місцеві хори мають теж своє місце на програмах. Час від часу можна почути Хор ім. Котляревського з Гемтремк, У. Н. Хор „Думка", Хор ім. Лисенка, Хор Української Робітничої Театральної Трупи, Дівочий Хор, зорганізований панею Шустакевичевою, а також мондолінову орхестру „Боян".

На програмах „Української щоденної радіопередачі" почуєте все, чим є багате українське мистецтво: нашу народню музику, наші й чужі концертові й оперові творн, увертури, а з вокально сольових та хоральних творів увесь наш багатий репертуар. Передають українські й світові вісти, сцени з наших драм і комедій або й цілі штуки, передають серіями українські знамениті повісті, відповідно зладжені для передачі, а часом навіть сценізовані панею Шустакевичевою; відбувають популярні лекції, промови та святкують народні свята, як теж дають релігійні програми — підчас Різдвяних і Великодніх Свят.

Пять років постійної, завзяюї і впертої праці створили цю поважну культурну інституцію.

Початки були трудні, майже безвихідні, бо п. Микола Шустакевич, який фінансує ці програми, мусів пробитися через чужинецьке море великого індустріяльного, кількаміліонового міста. Мусів перемогти завзяту опозицію верховодів триста-тисячної польської кольонії і польських радіо-директорів, які присвоїли собі літами стан посідання на українську і загально словянську радіоавдиторію та поборювали завзято заходи п. Шустакевича дістатися до еліти багатого комерціяльного й індустріяльного американського світу, щоб через анонси ріжних фірм оплатити ці коштовні українські програми. Великою перешкодою було й це, що американський бизнесовий світ не мав інформацій про чисельність української кольонії; а коли мав, то неприхильні інформації, передані фальшиво ріжними статистами на підставі інформацій, поданих такиж самими українцями, які, приїздячи до Злучених Держав, подавали себе за австріяків, ґаліціянів, росіянів, буковинців, та Боґ-зна за кого. Крім цього мусів перемогти ще упередження власної громади та злобу і зависть одиниць, таки зпоміж власних, українських людей.

І дійсно, треба подивляти великий засіб терпеливости, витревалости і віри, сильної майже до фанатизму, з якою, маючи в початках до помочі тільки свою дружину і дітей, п. Шустакевич взявся за таке складне і трудне діло.

Нині українці гордяться тим, що він розвинув і поставив на серіозну стопу таке велике культурне підприємство, яким є „Українська щоденна родіопередача", одинока в Америці.

Зачав з малих початків, одноденної і дводенної передачі, а дійшов (уже другий рік) до щоденної. Зачав з українських фонографічних плит, а допровадив до симфонії й опери. Не мав українських творів на орхестру, а таки створив власну богату орхестральну бібліотеку. Це все коштувало не тільки багато заходів і праці, але й поважної суми грошей. Само фінансування щоденних програм коштує річно коло 15 тисяч долярів.

Знаменитих українських програм слухає щоденно не тілки кожна українська родина в промірі яких сто миль довкола, але сотки тисячів словян і чужинців. І самі поляки навчилися їх слухати й цінити, а польські багаті підприємці навіть стали оголошуватися на цих програмах, хоч через ці програми доводиться їм нераз почути гірке слово проти польського уряду, сказане в обороні української справи.

В Дітройті і широкій околиці нема вже нині чужинця, котрий не чув би через радіо української музики і співу та не пізнав нас і нашої культури.

Ця коротка згадка в пяту річницю заложення „Української родіопередачі" в Дітройті нехай буде хоч невеликою нагородою не лиш від мене, але й від усіх українців за труди її творцям і директорам, п-ву Шустакевичам. Колись історія може краще згадає у відповіднім місці про цих двоє щирих українських патріотів-культурників, які впродовж 26 років віддали так багато праці для української культури й української іміґрації в Америці.

Д. Т. Лазар.

Доктор Бзинаківський це тип лікарів давньої дати. До хорих відноситься з добродушною довірливістю. Раз оглянув пацієнта і каже:

— Гм... Горло зачервонілося і болить нас при проковтуванні, а крім того маємо досить сильну горячку тай нездужаємо на безсонницю. Це недобре. Ну і що тепер зробимо?

— Га, — відповідає хорий — то можеб ми пішли разом до іншого лікаря?

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ, ҐЕНҐСТЕРИ Й УРЯД ПРОКУРАТОРА

Відкликаючися на номінування себе кандидатом Американської Партії Праці на уряд окружного прокуратора, Томас Е. Дюі, спеціяльний прокуратор повіту Ню Йорк, говорив на радіо про важне нині питання відношення між зорґанізованим робітництвом і зарядом міста.

Томас Е. Дюі пригадав вислів президента одної великої робітничої юнії: „Робітники стоять за добру управу Ню Йорку. Ставувши за таку управу, ми наразилися на гнів скорумпованої політичної машини, котра контролювала уряд прокуратора останніх двацять літ. Як ми не зломимо цеї влади над тим урядом, то робітники знов чотири роки будуть жертвами мстивої війни. Робітничі юнії знов мусітимуть піддатися напастям ґенґстерів. Для безпеченства наших робітників уряд окружного прокуратора мусить бути вирятуваний зпід цього впливу, і цього доконати мають робітники".

Навязуючи до цих слів юнійного президента, Томас І. Дюі сказав: „Прийшов час, що зорґанізовані робітники вже більше не можуть задоволятися окрухами зо столів політиканів, що добиваються голосів виборців. Прийшов час, коли робітники можуть зажадати й зажадають як належного їм права, щоб уряд міста раз на все звільнити з контролі спеціяльної ґрупи або кляси, а передівсім зпід контролі малої ґрупи себелюбних політиканів, що довели місто до краю руїни чотири роки тому.

„Підчас довгої боротьби, яку робітники вели за право колективної угоди, перша й головна боротьба оберталася все коло руху проти упередження. Ми всі памятаємо добре, як підприємець любив говорити, що юнізація заставить його закрити фабрики. Він не розумів, що здорові промислові відносини це здорова бизнесова політика. Нині би бачимо, що ті самі підприємці, вільні вже від своїх підозрінь, працюють щасливо й серед взаємного довіря, признавши колективні угоди.

„Другою перешкодою для промислового поступу був ґенґстер. Рекетіра ніяк не можна вважати частиною робітничого руху. Кілька літ тому, коли деякі короткозорі підприємці вжили вперше професійних злочинців у боротьбі проти робітників, ґенґстери закріпили своє становище. Хто заплатить цього року сто долярів ґенґстерові, наступного року мусітиме платити пятьсот долярів. Хто наймає собі ґенґстера цього року, той на другий рік має вже ґенґстера своїм паном. Підприємці і юнії побачили скоро між собою ґенґстера, котрий сидів на всіх конференціях між робітниками й підприємцями, як непрошений гість".

Дюі навів як приклад ресторанний рекет. Пять літ тому „Доч" Шулц зробив наїзд на ресторанний промисл. Вибравши собі своїх людей на урядників двох великих юній у цьому промислі, він уживав цих юній для визиску робітників та вимушування грошей від підприємців. Ґенґ залюбки послугувався підкиданням смердячих бомб та пікетуванням перед ресторанами, котрих власники не хотіли виповнити домагань ґенґстерів, роблених під іменем юнії. В цей спосіб пікетування сплямлено: замісць уживати його для добуття кращих умов для робітників, його вживано для вимушування окупу для ґенґстерів. Пікети стояли під ресторанами, поки власник не заплатив окупу. Як заплатив, їх відкликувано. Робітники з того нічого не мали. Їх інтереси зраджувала юнія, котра була зорґанізована для оборони їх інтересів.

Ґенґстери також заставляли підприємців приступати до ріжних промислових орґанізацій, котрі орґанізували й вели ґенґстери для вимушування грошей.

Умовини не були закриті тайною. Писалося про це статті в ліберальних журналах і ґазетах. Піднošено протести на конвенціях робітничих юній, але ґенґстери мали вже таку силу, що ці заходи нічого не помагали.

Нарешті ґрупа геройських юнійних робітників, доведена до розпуки цими вимушуваннями, з нараженням власного життя збунтувалася проти панування ґенґстерів і подала в жовтні 1933-го року державній прокураторії заприсяжені зізнання проти ґенґстерів. Що на це зробив тодішній прокуратор? Він предложив справу судові, але не зробив про справу найменшого розсліду й тому справу програв. Ґенґстери вийшли з суду переможцями, а цю свою перемогу вони взяли за „лайсенс" правити промислом далі. Робітників, що жалувалися проти панування ґенґстерів, викидано з юнії і позбавлювано права до праці. Інші робітники здавалися без боротьби, не вірячи в можливість перемоги.

„Ґенґстери привласнюють собі тисячі долярів з членських вкладок, які платили члени цих двох юній", каже Томас Е. Дюі. „З ресторанного промислу видушено понад міліон долярів. Отсе окуп, який платить народ міста тільки в одному промислі. Як я взявся за розслід рекету в цьому промислі, то про умовини в цім промислі знали загально всі люди, а проте мені забрало 18 місяців, заки я добув докази проти рекетірів. Такий страх панував у цьому промислі, бо всі привикли до того, що окружний прокуратор дозволяє ґенґстерам викручуватися від кари.

„Про цілі мого слідства пускали преріжні поголоски. Але в січні цього року справу таки поставлено перед суд і по 10 тижнях розправи кожного обвинуваченого ґенґстера засуджено й кожного свідка забезпечено.

„Шість місяців минуло від цього суду. В кожній робітничій юнії принято й уведено в життя нові, зразкові конституції робітничої демократії. Робітники вибрали своїх власних урядників; стали ними люди, що вели довгу й безнадійну боротьбу. Неслава, якою вкривалося колись пікетування, пропала. Робітники стали членами справжніх робітничих юній, а не тільки паперовими членами без прав. Контракти з підприємцями стали справжніми контрактами, які добувають робітникам кращі умовини праці. Що більше, в день починання розправи проти ресторанних рекетірів дві юнії мали разом 6,900 членів, а нині, 6 місяців пізніше, мають разом 15,100, або два рази більше. Підвишки заплати, яких добилися ці юнії, принесли робітникам міліони долярів на рік.

„Отсе факти, які можна доказати документально. Отсе докази того, який поступ можна зробити в поправі життєвих умовин, коли від конференційного стола, при котрім засідають представники підприємців і представники зорґанізованих робітників, вidженеться ґенґстерів.

„Як робітники допоможуть, то злочинець уже не засяде з підприємцем та робітником і не буде вимушувати грошей з підприємця та збивати заплату робітникам. Нам не вільно дозволити, щоб історія цього повіту ще раз повторилася та щоб зорґанізований злочин ссав кров із зорґанізованого робітництва".

(Оголошення).

ЗВІТ

З ОДИНАЦЯТОГО ЗІЗДУ УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Одинацятий Зізд Української Стрілецької Громади відбувся в неділю, 3. жовтня ц. р., в годині 11. передполуднем в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку. в присутності делегатів Стрілецьких Гуртків ч. 1, 2 і 9. Делегати інших Стрілецьких Гуртків не прибули з причини далекого віддалення.

Збори відкрив голова д-р Володимир Ґалан, закликаючи вшанувати память поляглих членів нашої армії повстанням з місць. По принятті програми нарад. вибрано до переведення зізду т. Евгена Ляховича. Секретарював т. Юліян Баранюк.

Звіти.

Голова Стрілецької Громади подав звіт з діяльности за минулий рік, а зокрема обговорив справу видання військової літератури і зібрання матеріялу до історії нашої армії.

По звіті голови здав звіт секретар Стрілецької Громади д-р Павло Дубас. По нім здав звіт скарбник Василь Канюка. За контрольну комісію Митро Пасічник.

Після звіту цілої управи вивязалась оживлена дискусія, по якій, на внесення провірочної комісії, уділено вотум довіря для уступаючої управи.

Звіти Стрілецьких Гуртків.

Також здавали звіти делегати зо Стрілецьких Гуртків, а то: Гр. Грищишин ч. 1, Філядельфія; Микола Близнак, ч. 2, Ню Йорк, і Михайло Вітишин, ч. 9, Нюарк.

Видання військових підручників.

Головною точкою нарад було видання військової літератури, що було започатковане на Стрілецькому Зізді минулого року. Сконстатовано, що такі підручники є конечно потрібні, та що треба конечно їх видати. Уступаюча управа Стрілецької Громади заявила, що такий матеріял вже зібрала, лише треба це все відповідно впорядкувати і зредаґувати до друку. Рішено це передати для ген. В. Курмановича, який має внедовзі прибути до Злучених Держав.

На покриття коштів видання цих підручників зложилися Стрілецькі Гуртки ч. 1, 2, і 9.

Відсвяткування 20-літньої річниці визволення Львова.

Наступного року припадає 20 літ від цеї хвилі, коли українська армія зі зброєю в руках забрала столичне місто Львів. Ця подія в нашому життю є записана кровю наших стрільців, які крім ріжних недомагань завзято боронили свою рідну землю. Тому Зізд рішив влаштувати в 1938 р. Листопадове Свято в місті Ню Йорку для більшого спопуляризування стрілецької ідеї. Також візвати тутешне стрілецтво, щоб в 20-літню річницю визволення наших земель стало більш активне в допомозі нашим визвольним змаганням.

Осуд ганебної тактики.

Зізд гостро осудив деяких українських стрільців за їх ганебні дописи в певних часописах, в яких вони в нетактовний спосіб накидалися на своїх товаришів зброї. Був випадок, що ці одиниці невірно інформували інших членів Стрілецької Громади, щоб у той спосіб дістати їх підписи під свої писання. Присутні на зізді стрільці, а це Григорій Грищишин, Петро Мельник і Василь Канюка, які підписали були в імени гуртка ч. 1. гострий лист, звернений проти т. Е. Ляховича з Ню Йорку, а який то лист проти їх волі був поміщений у „Січовому Кличі" і „Дніпрі", заявили, що свої підписи вони поклали тому, що дістали неправдиві інформації. Переконавшися про дійсний стан справи, заявили, що свої підписи з цього листа відкликають.

Заява бувшого голови д-ра Ґалана.

Навязуючи до справи писання образливих листів одних членів С. Г. проти інших, бувший голова С. Г., д-р Ґалан, збив закиди, висловлені непідписаним автором у „Січовому Кличі", що книжку, видану С. Громадою під заг. „Україна в Світовому Господарстві", написав він сам, а не д-р Коберський. Д-р Ґалан узяв теж в оборону самого автора книжки, д-ра Коберського, на якого невідомий автор накидався в згаданій статті в „Січовому Кличі". Д-р Ґалан виказував, що напади були безосновні.

Організаційні справи.

Зізд рішив, щоб ці Стрілецькі Гуртки, які залягають зі своїми вкладками до головної управи, негайно їх надіслали, як також щоби поодинокі члени, які мешкають поза осідками Стрілецьких Гуртків, виповнили свої організаційні обовязки.

Уряд на біжучий рік.

В склад нового уряду на біжучий рік увійшли: Дмитро Галичин, голова; Юліян Баранюк, секретар.

Осідком нової управи на наступний рік буде Ню Йорк, а тимсамим старшина Стрілецького гуртка ч. 2 в Ню Йорку доповнить згідно зі статутом ширшу управу.

Подяка уступаючому урядові.

Зложено подяку д-рові В. Ґаланові за його працю впродовж 10 років як голові Стрілецької Громади. Також подякувано за працю д-рові П. Дубасові, як секретареві.

Принняття.

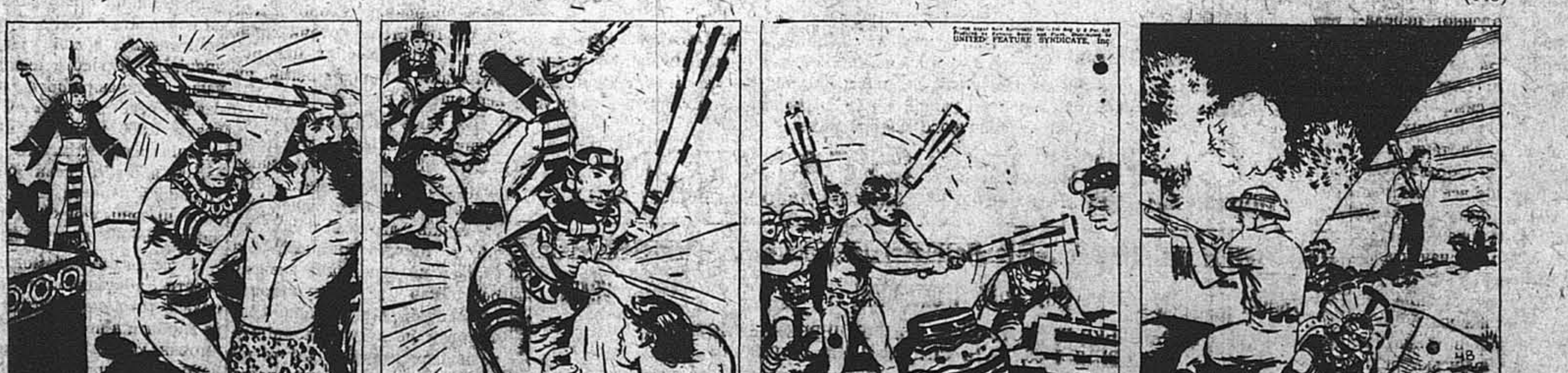
Український Червоний Хрест О. Д. В. У. приготовив для учасників зізду скромну перекуску, підчас якої стрільці обмінювались ріжними думками, а зокрема піднесено потребу допомоги політичним вязням. Від Червоного Хреста говорили: пані Середова, пані Галичинова і пані Близнакова. В. Душник зложив привіт від „Націоналіста".

По промовах та звуках стрілецьких пісень заряджено збірку на народні цілі і зізд закінчено відспіванням національного гимну.

Управа Української Стрілецької Громади.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАІВ.

(148)

Кілька маянців перстенем окружили його і піднесли дрючки, щоб йому розвалити голову. Та в тім моменті королева Залія закричала: „Пощадіть його". Маянці відвернулись на хвилю, але, нагадавши собі, як королева їх „зрадила", їх огорнула ще більша лють. Вони почали навіть підозрівати, що вона була у змові зо злодіями, які хотіли вкрасти богиню.

Кілька з них повернулись до неї і, піднявши дрючки, хотіли її вбити. Вони з цілої сили кричали: „Вбиймо зрадницю!" Але серед маянців були і такі, що осталися вірними своїй королевій. Вони чимскорше поспішили, щоб її оборонити від напасників. Тепер обі ці групи маянців поділилися на дві сторони і розпочали між собою шалену боротьбу.

Тимчасом Тарзан і його товариші не дармували. Остані вирвали від повалених маянців дрючки і почали обкладати тих маянських дикунів, які почали на них нападати. Ряди напасників почали рідну-ти, Тарзан оглядався, що сталося з королевою Залією. Та в заколоті вона десь щезла. Він дивувався й непокоївся, що могло з нею статися.

В розгарі боротьби мала ґрупка білих щораз ближче підсувалася до виходу. Скоро вони опинилися на подвірю. Нагло роздався гук стрільби. Це оборонявся Раглян, якого гурт маянців застукав, як він викрадав зелену бочиню. „Ви тікайте в напрямі тунелю", закричав Тарзан до своїх приятелів, „а я ще вернусь, щоб таки дістати зелену богиню".